

kan også vende tilbage til "centrum" og gå ned ad **Slotsgade**, som nok er Lollands eneste "bjerggade". Ved foden af gaden fører en dæmning frem til Ålholm. Den stammer sandsynligvis fra før 1500, og var i mange år en bekvem vej vestpå for byens borgere. Den blev spærret for offentligheden omkring 1887 og erstattet af en mindre dæmning lidt nordligere, den såkaldte "**Alverdens gang**".

I den nordlige ende af havnen finder man et mindesmærke for 10 USAske flyvere, der blev skudt ned af tyskerne over Østersøen 9/4 1944. Der står også en mindesten for Emil Aarestrup.

Den inderste del af Noret er fuglereservat og her og i Rørsøen kan man året rundt finde mange almindelige og sjældnere fugle, bl.a. havørne.

Se også www.nysted.dk

Andre tur-brochurer:

- Nysted Kirke
- Rundt om Nysted
- Nysteds omegn
- Bjerggruten
- Margueritruten
- Rundt om Nysted
- Øst og vest for Nysted

Rundt i Nysted

Nysted er Danmarks sydligste købstad. Byen opstod antagelig i 1200-tallet, samtidig med at kongen byggede en borg på en holm i Nysted Nor. I 1286 opførtes et franciskanerkloster i byens østlige udkant, hvilket tyder på at byen da var den næstvigtigste by på Lolland og Falster efter Nakskov.

Historien

I 1409 fik byen købstadsrettigheder af kong Erik af Pommern og så sent som i 1600-tallet var den stadig den næststørste på Lolland.

Helt frem til først i 1800-tallet havde byen en størrelse og vigtighed på linje med de fleste andre danske byer. Men fra da af gik udviklingen i nogen grad uden om Nysted, hvilket vi i dag kan takke for, at den har bevaret en karakter af oprindelig.

Byens livsgrundlag var fra starten beskyttelsen fra kongens borg, handel med korn, kreaturer og andre varer over Østersøen, fiskeri og rollen som lokalt administrationscentrum. En tur rundt i byen kan, med lidt forklaringer, give en god fornemmelse af "gamle dage".

Byens grundplan er enkel. En hovedgade, **Adelgade**, fra det velhavende nord via **Gl. Torv** til det fattige syd med lave fiskerhytter. En enkelt vej mod øst til landsognet, Vantore og Tågense og 4 stræder mod øst til havnen, Ålholm og Stubberup og Herritslev. Sådan var det i middelalderen og siden er kun lidt nyt kommet til.

Start f.eks. på havnen

Der er flere parkeringspladser på havneområdet. Der finder man også et hotel, minigolf samt flere spisesteder.

I den sydlige ende af havnen finder man "**Landts røgehus**". Her boede tidligere fire sælfiskere. Huset

tjente tillige som røgeri og beggryden, hvor garnene blev tjæret, står endnu ud for molen. Overfor huset findes et lille skanseanlæg, der blev anlagt i 1807 som værn mod angreb fra den engelske flåde.

Ad Søvej kommer man til **Skansevej** og **Fiskergade**, der går mod nord til Gl. Torv. Som navnet antyder, var gaden tidligere beboet af byens fiskerfamilier. Nu er det ren idyl. I Skansevej nr. 2 var byens sygehus indrettet fra 1896, og huset blev siden anvendt til alderdomshjem.

Efter Havnegade kommer man til **Fiskergade 1**, der rummer bygningselementer fra 1600-tallet, og formentlig er byens ældste eksisterende beboelse. På torvet finder man også nr. 19 der frem til 1954 rummede Nysted bryggeri. Også på Gl. Torv findes parkeringspladser.

Mod nord ad Adelgade kommer man forbi **Nysted Kirke**, der findes beskrevet i en anden brochure. Den ældste del af kirken menes at stamme helt tilbage fra 1100-tallet, men hovedparten stammer fra 1400-tallet. På vejen kan man få et kig ned til havnen ad Strandstræde.

I nr. 96 lå byens første autoriserede apotek, og lidt længere mod nord i nr. 93 havde byens hospital (=fattighus) til huse fra 1729-1903.

Foran kirken ud mod Adelgade lå fra 1530-erne til 1830 byens skole. Først var den latinskole, men fra 1740 byens almindelige skole. Den blev revet ned og erstattet af en nyindrettet skole i nabohuset Adelgade 103.

Adelgade 80 kaldes i dag **Aarestrups hus**, fordi digteren og lægen **Emil Aarestrup** boede der fra 1829-38. Huset er i dag museum. I gården bag huset kan man se hvordan huset bl.a. af Aarestrup er udvidet efterhånden som familien fik flere børn.

Aarestrups hus

Ad **Skibbrostræde** kan man igen se ned til havnen og i Smedestræde kan man se byens tidligere tekniske skole og for enden af gaden i **Østergade 13**, en lang hvid bygning, der er bygget som købmandsgård

i 1876 og siden i mange år rummede byens dyrlægepraksis.

Rådhusbygningen er opført i 1839 og er senere forsynet med balkon og klokkespil. Mod syd var det fra 1852 bygget sammen med en ny skolebygning, der afløste skolen i Adelgade 103. Den blev revet ned i 1979 og erstattet af en rådhusudvidelse. Efter kommunesammenlægningen i 2007 benyttes bygnin-

Rådhuset

gen nu delvis til "borgerservice", og her findes en "Info-café", der drives af NOF og Guldborgsund Kommune i fællesskab. Her kan man få hjælp og oplysninger.

Skråt overfor ligger Adelgade 56, **Villa Marina**, der er opført 1878 som sommerbolig for professor Andreas Munch, der også var digter. Krydset Adelgade/Slotsgade/Jernbanegade er Nysteds "centrum".

Jernbanegade er anlagt i 1909 for at skabe forbindelse til den nyanlagte station. Midt i gaden findes byens biograf og et stort gult kompleks, der tidligere var mejeri. I jernbanegade findes parkeringspladser.

Den nordre ende af Adelgade var i 1800-tallet den såkaldt **fede ende**, fordi der var her købmandsgårdene lå. Her kunne man kapre de kunder, der kom ind fra landet. Især på den østre side af Adelgade var der tidligere et vældigt handelsleben. Mange af bygningerne står endnu, men bruges til andre ting. I gården bag Adelgade 35 ses et kornmagasin, der er ombygget til beboelse. Adelgade 13-15 er nu apotek og bag ved det ligger det såkaldte Bønnelyches pakhus, der lejlighedsvis bruges som udstillingsbygning. Adelgade 11-15 er indrettet til bibliotek.

I Ny Østergade ligger byens **vandtårn**, der er fredet, men desværre i dårlig stand og for tiden lukket. Det er ellers indrettet, så man kan gå helt op og derfra få et enestående udblik over hele egnen.

Ad en trappe mellem Adelgade 20 og 22 kan man gå ned til **Rørsøen** og ad en græssti til havnen. Man